הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר משפטים

כסף משנה על משנה תורה, הלכות נחלות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות נחלות

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-נחלות/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ח 4
פרק ב 4
הלכה י 4
פרק ג 4
הלכה ד 4
הלכה ו 4
הלכה ט 5
פרק ד 5
הלכה ג 5
פרק ה 5
הלכה א 5
הלכה ז 5
פרק ז 6
הלכה ג 6
הלכה ה 6
הלכה י 6
פרק ח 6
הלכה ב 6
פרק ט 6
הלכה א 6
פרק יא 7
הלכה יא 7

פרק א

הלכה ח

והבעל יורש את כל נכסי אשתו מד"ס. כתב הרב המגיד שסובר רבינו שהיא מדבריהן וכבר היה אפשר לומר שסובר רבינו שהיא מדאורייתא ומ"ש שהיא מד"ס לטעמיה אזיל שסובר שכל דבר שאינו מפורש בתורה נקרא ד"ס אלא שבפ"ו משמע בהדיא מדברי רבינו שסובר שהיא מדבריהם שכתב ירושת הבעל אע"פ שהיא מדבריהם עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה:

פרק ב

הלכה י

הבא אחר נפלים וכו'. כתב הרב המגיד מפורש בגמרא שאין הלכה כשמואל וכו'. ואני אומר שאין דבריו אלה מכוונים דשמואל לא אמר אלא לענין חמש סלעים אבל לענין נחלה לדידיה נמי בן תשעה שהוציא ראשו חי הבא אחריו אינו בכור וכן מבואר בגמרא:

פרק ג

הלכה ד

אין הבכור נוטל פי שנים בשבח וכו' והוא שישתנו הנכסים וכו'. הר"ן כתב לענין הלכה קי"ל כרבא בחפורי והוו שבלי שלפופי והוו תמרי דפליגי בהו רבי ורבנן אסור לעשות כדברי רבי ומיהו אם עשה עשוי וכן פסק ר"ח דאע"ג דאמר רב פפא לקמן דאין הבכור נוטל פי שנים במלוה וקי"ל כוותיה לא פליג אדרבא ואפשר דרב פפא לא אמר אלא במלוה קסבר כיון דליתיה ברשותיה ראוי גמור הוא אבל בשלפופי והוו תמרי חפורי והוו שבלי דאיתיה ברשותיה אפשר דמודה לרבא ואם עשה עשוי אבל ראיתי להרמב"ם בפ"ג מהל' נחלות שכתב אין הבכור נוטל פי שנים בחפורי שנעשו שבלים וכפניות שנעשו תמרים וכיון שלא כתב יותר מכלל דס"ל דאפי' עשה אינו עשוי וכדבריו נ"ל דהא סוגיין דהטא דטפי מיקריא מוחזק מלוה משבח דאיפליגו ביה רבי ורבנן לפיכך נ"ל דברי הרמב"ם ז"ל עיקר אע"פ שגדולי האחרונים כתבו בהפך עכ"ל:

הלכה ו

בד"א כשלא מיחה אבל מיחה באחיו וכו'. כתב ה"ה וקי"ל דרבה ורב יוסף הלכתא כרבה עכ"ל. ויש לתמוה עליו חדא דאנן איפכא תנינן דהלכתא כרב יוסף וכדאיתא בפרק ועוד דמשמע דליכא פלוגתא בין רבה ורב יוסף בהא דהא אסיקנא דרב יוסף לא אמר

אפילו דרכום אלא ליתן לו היזק ענביו משמע בהדיא דמחאה דענבים לא מהניא [להיכא דדרכום] לכ"ע דלא איירי רב יוסף אלא לענין אם דרכו הפשוטים הענבים שלא מדעת הבכור ונפחתו שמשלמים לו דמי היזק ענביו פי שנים ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי וצ"ע:

הלכה ט

שומרת יבם [**שמתה**] **אפילו עשה בה אחד וכו'**. בפרק האשה שנפלו כתב הר"ן בשם הרמב"ן ז"ל שרבינו מפרש דהויה דאביי ורבא לפרוקה לדב"ש אתמר ורבא ה"ק אי נפלו לה כשהיא תחתיו דבעל דכ"ע עדיפא מידה דודאי ס"ל בכל מקום דאיהו מוחזק טפי מינה הילכך לב"ש דמספקא להו אי נשואין עושה נכסי בחזקת יורשי הבעל הן ומיהו לב"ה פשיטא להו דאפילו אירוסין ודאי אינה עושה הילכך ל"ש נפלו כשהיא שומרת יבם לא שנא נפלו כשהיא תחתיו דבעל לעולם נכסים בחזקת יורשי האב ולפיכך כתב דמשפחת בית אביה יורשים נכסי מלוג בסתם דמשמע אפי' נפלו תחתיו דבעל והוא ז"ל מפרש נכסים בחזקתן נצ"ב כפירש"י ומאי בחזקתן יחלוקו עכ"ל:

פרק ד

הלכה ג

אמר עבדי וחזר ואמר בני וכו' ואם היו קורים לו עבד בן מאה וכו'. נראה שרבינו היה גורס בגמ' התם דקרו ליה עבדא בר אמה:

פרק ה

הלכה א

לפיכך מי שמת והניח בן וטומטום וכו'. יש לתמוה למה לא יהא נזון הטומטום דאפילו את"ל שהיא נקבה מזונות מיהא אית לה. וי"ל דלא איירי רבינו אלא לענין ירושה אבל אין הכי נמי שהוא נזון דממ"נ יש לו מזונות:

הלכה ז

נפל הבית עליו ועל בן בתו וכו'. כתב ה"ה שיש לתמוה היאך פסק רבינו כברייתא וכו' עד לא מצא בזה תירוץ. והנה הרא"ש בכלל פ"ד כתב לתרץ קושיא זו שיש לחלק דאם נפל הבית עליו ועל אמו שאם מת הבן תחלה ואח"כ האם באו נכסים ליד קרוביה לכן מעמידים כל הנכסים לאלתר ביד קרוביה אבל בנפל הבית עליו ועל בן בתו ממ"נ הנחלה ממשמשת בקבר לבת שהיא קרובה לבת וספק מת האב תחלה ותחזור ותמשמש

למעלה לקרוב קרוב קודם הילכך הואיל וממ"נ ממשמשת הנחלה מן האב לבת אע"פ שהיא עדיין בחזקת אותו שבט הואיל ויצאה מיד מי שהיתה עד היום וספק תורידנה למטה או תעלנה למעלה יחלוקו:

פרק ז

הלכה ג

אבל היו לו סימנים מובהקין בגופו וכו' אם אבד זכרו אחר כך יורדין לנחלה בעדות זו וכו'. משמע מדבריו אלה שאין צריך שנשמע שמת. וממה שכתב לקמן בסמוך נראה שצריך שנשמע אחר כך שמת וצריך עיון:

הלכה ה

שבוי שנשבה וברח וכו'. כתב ה"ה וממימרא זו יש ללמוד שאין מורידין קרוב למטלטלים היינו דוקא בנשבה אבל בלא נשבה מורידין קרוב למטלטלין של קטן אעפ"י שאין מורידין אותו לקרקעות וזה מבואר בדברי רבינו ובדברי הרב המגיד פרק עשירי:

הלכה י

שמעו בו שמת וכו'. יש לתמוה למה השמיט רבינו הא דתניא בגמרא דשמעו בו שמת שממשמשין ובאים וקדם ותלש ואכל ה"ז זריז ונשכר:

פרק ח

הלכה ב

לעולם אין מורידין קרוב לנכסי קטן. בפרק עשירי כתב דהני מילי בקרקעות אבל במעות ממנין אפילו קרוב:

פרק ט

הלכה א

האחין שעדיין לא חלקו וכו' עד אבל אם שבחו נכסים מעצמן השבח לאמצע. כתב ה"ה לפי מה שנמצא בספרי רבינו גירסתו בגמ' מוחלפת משלנו עד זה מורה לשון רבינו. ול"נ שהיה גורס רבינו ל"ש אלא ששבחו נכסים מחמת עצמן אבל שבחו נכסים מחמת נכסים השבח לאמצע ואסיפא דמתני' קאי דקתני אם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו עושים ואוכלים השביחו לעצמן קאמר דה"מ כשהשביחו מחמת עצמן דהיינו שהוציאו

הוצאות משלהם או שטרחו בגופם אבל שבחו נכסים מחמת נכסים דהיינו ששכרו פועלים מממון תפיסת הבית אפילו אמרו ראו מה שהניח לנו אבא השביחו לאמצע:

פרק יא

הלכה יא

ומי שנשתטה או נתחרש בית דין פוסקין עליו צדקה וכו'. הר"ן בפרק נערה שנתפתתה כתב על דברי רבינו ולא ידעתי למה דלרב חסדא דאמר תכשיט נהי דאברייתא קאי אפשר דדבר אחר דאמר מר עוקבא גבי נשתטה הכי נמי מפרש ליה ותכשיט שמענו אבל צדקה מנין עכ"ל. ואפשר לומר שטעם רבינו משום דמסתמא כל אדם ניחא ליה למעבד צדקה מממוניה וגם כי ממונו של אדם משועבד לעשות ממנו צדקה וכשהלך למ"ה אין פוסקין צדקה מפני שהוא עושה צדקה בכל מקום שהוא והיינו טעמא דאיפליגו רב חסדא ורב יוסף בפירוש דבר אחר דגבי מי שהלך למדינת הים ולא איפליגו בדבר אחר דגבי מי שנשתטה: